

ПОПУЛЯЦІЙНИЙ АНАЛІЗ *ANTHRISCUS SYLVESTRIS* (L.) HOFFM
В ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНИХ УМОВАХ ЛІСОВОЇ ЗОНИ

POPULATION ANALYSIS *ANTHRISCUS SYLVESTRIS* (L.) HOFFM.
IN ECO-CENOTIC CONDITIONS OF FOREST ZONE

Березніченко Ю.Г., Пашкевич Н.А. Berezniuchenko Yu.G., Pashkevych N.A.
ДУ «Інститут еволюційної екології Institute for Evolutionary Ecology of the
Національної академії наук України», National Academy of Sciences of Ukraine,
Україна Ukraine

e-mail: yu_bereza@yahoo.com

Coenopopulations of widespread Eurasian species *Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm studied in different environmental conditions of Forest zone of Ukraine. A morphometric analysis and censuring were conducted, allocation spectra were built. The study of *A. sylvestris* allowed to establish some features of the biology of the species within the Forest zone in Ukraine and to define its adaptive capacity.

Досліджено ценопопуляції за різних екологічних умов широко поширеного євразійського виду *Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm. у Лісовій зоні України. Було досліджено модельні ценопопуляції: у Київській області на узліссі діброви, та на перезволоженої порушеній луці, а також на рудеральній ділянці та у вільхових заростях у Житомирській області. Проведено морфометричний аналіз, обліки чисельності, а також обраховано абсолютно суху вагу рослини на модельних ділянках і побудовано алокаційні спектри. Серед досліджених морфометричних ознак: висота та вага рослини, кількість суцвіть, квіток, насіння, діаметр суцвіття. Оцінено рівень мінливості виду за морфометричними критеріями та фітомасою. Найвищі рослини характерні для ценопопуляцій з відкритих місцезростань, а найменші відзначені у ценопопуляції вільхового ценозу. Найбільшої фітомаси вид досягає на ділянках з поживними ґрунтами, формуючи велику кількість особин у клоні. За онтогенетичний аналізом в кожній з семи модельних ценопопуляцій, переважають вегетативні особини над генеративними, проте загальна фітомаса генеративних особин більша ніж передгенеративних. Кореляційний аналіз виявив низький рівень взаємозалежності між ознаками. Проведене дослідження дозволило встановити особливості біології виду в Лісовій зоні України та встановити його адаптивний потенціал. Лівосторонній онтогенетичний спектр та переважаання передгенеративних особин у всіх модельних ценопопуляціях свідчить про їх інвазійний характер.

ФІТОЦЕНОТИЧНА ПРИУРОЧЕНОСТЬ РІДКІСНИХ ВИДІВ
ЗАПОВІДНОГО УРОЧИЩА «ЦЮРУПІНСЬКИЙ СОСНОВИЙ БІР»
(ХЕРСОНСЬКА ОБЛ., УКРАЇНА)

PHYTOCENOTIC AFFINITY OF RARE SPECIES
PROTECTED TRACTS "TSYURUPYNSKIY SOSNOVYI BIR"
(KHERSON REGION, UKRAINE)

Мойсієнко І.І., Захарова М.Я.
Херсонський державний університет,
Україна

Moysiienko I.I., Zakharova M.
Kherson State University,
Ukraine

e-mail: zaharovamarina03@gmail.com

On the territory of protected tracts "Tsyurupynskiy Sosnovyi Bir" 8 rare species were found belonging to different conservation lists: European Red List - 2 species (*Jacobea borysthena* (DC.) B.Nord. & Greuter and *Tragopogon borysthenicus* Klokov et Shost.), World Red List - 2 species (*Agropyron dasyanthum* Ledeb. and *Thymus borysthenicus* Klokov ex Prokud.), Red book of Ukraine - 2 species (*Centaurea breviceps* Iljin and *Stipa borysthena* Klokov ex Prokud.), Red list of Kherson region - 2 species (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn. and *Quercus robur* L.). We have established the phytocoenotic restriction of zoophytes to two vegetation classes, in particular: *Alnetea glutinosae* Br.-Bl. et R.Tx. 1943 ex Westhoff et al. 1946 and *Festucetea vaginatae* Soo em Vicherek 1968 1972 (Solomaha, 2008).

ЗУ «Цюрупинський сосновий бір» площею 290 га розташоване в SW околиці м. Цюрупинська Херсонської області, більша частина вкрита лісом – 217 га (штучні насадження), незаліснена частина – 73 га.

Природні комплекси приурочені до безлісних ділянок, домінує піщано-степова рослинність та рослинність заростаючих пісків.

Угрупування класу *Festucetea vaginatae* Soo 1968 em Vicherek 1972 на досліджуваній території представлений асоціацією *Centaureo brevicepsis-Festucetum beckeri* Vicherek 1972 або її деградованими угрупованнями. Воно фрагментоване, приурочене до узлісся та галявин серед соснових насаджень і займає не значні площі. В складі угруповання нагаляє 6 раритетних видів: *A. dasyanthum*, *C. breviceps*, *Jacobea borysthena*, *Stipa borysthena*, *Thymus borysthenicus* та *Tragopogon borysthenicus*.

Угрупування класу *Alnetea glutinosae* Br.-Bl. et R.Tx. 1943 ex Westhoff et al. 1946 представлені малозвоженим природним вільховим лісом, який складає приблизно 1 га. Приблизний вік вільхи близько 40 років. Зімкнутість крон в середньому 85%. Вільховий ліс є досить синатропізованим, в якості домінантів відмічені синатрофіти *Anisantha sterilis*, *Ballota nigra* та *Sambucus nigra*. Окрім лісоутворюючого виду *A. glutinosa* інших созофітів тут не виявлено.

Відмічений ще один созофіт включений до ЧСХО – *Quercus robur* L. Але на території ЗУ він представлений лише штучними насадженнями. Природне місцезростання дуба розташоване на межі урочища в складі заповідного об'єкту – пам'ятки природи місцевого значення «Куртина вікових дубів».